KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.11.2009
KOM(2009) 633 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

O VYKONÁVANÍ PRÁVNYCH PREDPISOV SPOLOČENSTVA TÝKAJÚCICH SA ODPADOV

smernica 2006/12/ES o odpadoch,
smernica 91/689/EHS o nebezpečnom odpade,
smernica 75/439/EHS o odpadových olejoch,
smernica 86/278/EHS o splaškových kaloch,
smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov,
smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov
a smernica 2002/96/ES o odpade z elektrických a elektronických zariadení

ZA OBDOBIE 2004 – 2006

{SEK(2009)1586}

SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

O VYKONÁVANÍ PRÁVNYCH PREDPISOV SPOLOČENSTVA TÝKAJÚCICH SA ODPADOV
smernica 2006/12/ES o odpadoch,
smernica 91/689/EHS o nebezpečnom odpade,
smernica 75/439/EHS o odpadových olejoch,
smernica 86/278/EHS o splaškových kaloch,
smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov,
smernica 1999/31/ES o skládkach odpadov
a smernica 2002/96/ES o odpade z elektrických a elektronických zariadení

ZA OBDOBIE 2004 – 2006

{SEK(2009)1586}

1. ÚVOD

Cieľom správy je informovať inštitúcie Spoločenstva, členské štáty a verejnosť o vykonávaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa odpadov v období rokov 2004 – 2006. Zahŕňa smernicu 2006/12/ES o odpadoch, smernicu 91/689/ES o nebezpečnom odpade, smernicu 75/439/EHS o odpadových olejoch, smernicu 86/278/EHS o splaškových kaloch, smernicu 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, smernicu 1999/31/ES o skládkach odpadov, smernicu 2002/96/ES o odpade z elektrických a elektronických zariadení a smernicu 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti.

Správa je vypracovaná v súlade s článkom 5 smernice 91/692/EHS, ktorou sa štandardizujú a racionalizujú správy o vykonávaní určitých smerníc, ktoré súvisia so životným prostredím. Jej základom sú informácie, ktoré poskytli členské štáty, doplnené o závery dodatočných štúdií Komisie a vnútornej štatistiky. Viac informácií nájdete v správach vypracovaných pre Komisiu, ktoré sú uverejnené na stránke: http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm.

Túto správu dopĺňajú jednotlivé správy o nariadení o preprave odpadov[1] a smernici o vozidlách po dobe životnosti[2]. Preto sa tu len stručne uvádzajú hlavné zistenia uvedených správ.

Príloha k správe obsahuje podrobné informácie o vykonávaní osobitných ustanovení uvedených právnych predpisov.

---

[1] Správa Komisie o vykonávaní nariadenia o preprave odpadov, KOM(2009) 282 v konečnom znení (http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm).

[2] Pozri: http://ec.europa.eu/environment/waste/elv_index.htm.

2. VČASNOSŤ A KVALITA PODÁVANIA SPRÁV

Pokiaľ ide o disciplínu členských štátov v oblasti podávania správ, je tu mnoho priestoru na zlepšenie, aby trojročné správy o vykonávaní a výročné údaje o pokroku dosiahli cieľ. V súvislosti s touto správou 14 členských štátov nepodalo včas všetky svoje správy o vykonávaní. V roku 2006 približne jedna tretina členských štátov nepredložila včas výročné údaje o recyklácii a zhodnocovaní odpadu z elektrických a elektronických zariadení, vozidiel po dobe životnosti a obalov. V mnohých prípadoch boli poskytnuté údaje neúplné a kvalita podávania správ bola rôzna. Uvedenú situáciu mohla do určitej miery spôsobiť niekedy nejednoznačná formulácia niektorých otázok dotazníka o vykonávaní, ale v mnohých prípadoch členské štáty neodpovedali na niektoré otázky alebo poskytli nejasné alebo zavádzajúce odpovede.

Na základe výsledkov uvedenej správy môže Komisia uvažovať o zefektívnení otázok s cieľom zabezpečiť, aby boli konkrétnejšie. Metodológia členských štátov týkajúca sa podávania správ sa odlišuje, pokiaľ ide o výročné údaje o recyklácii a zhodnocovaní, a v tejto súvislosti môže byť nevyhnutná ďalšia harmonizácia. Komisia už v tejto oblasti začala činnosť v úzkej spolupráci so štatistickými úradmi a vnútroštátnymi expertmi.

3. SMERNICA 2006/12/ES O ODPADOCH

Základné podmienky, definície a zásady týkajúce sa odpadového hospodárstva v Spoločenstve stanovuje smernica 2006/12/ES o odpadoch (rámcová smernica o odpadoch). V tejto smernici sa zavádza definícia odpadov, členským štátom sa ukladá povinnosť vybudovať primerané siete zariadení na zneškodňovanie odpadov, uvádza sa hierarchia odpadového hospodárstva, pričom sa uprednostňuje predchádzanie vzniku odpadov pred ich zhodnocovaním, a ich zneškodňovanie sa uvádza ako posledné riešenie. Touto smernicou sa ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby pri zhodnocovaní alebo zneškodňovaní odpadu nebolo ohrozené ľudské zdravie a životné prostredie a zakazuje svojvoľné opúšťanie, nepovolené ukladanie a nekontrolované zneškodňovanie odpadov. Podľa tejto smernice sú členské štáty povinné vypracovať plány odpadového hospodárstva a v smernici sa zavádza povinnosť získať povolenie na nakladanie s odpadmi.

V roku 2009 bolo v súvislosti s rámcovou smernicou o odpadoch nevyriešených 11 prípadov týkajúcich sa štrukturálnych a rozsiahlych nedostatkov v boji proti nepovolenému ukladaniu odpadov, 10 prípadov nesprávneho uplatňovania, 4 prípady týkajúce sa plánovania odpadov a 3 prípady nesúladu vnútroštátnych predpisov s touto smernicou.

Všetky členské štáty potvrdili, že uvedenú smernicu začlenili do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Na úrovni všetkých členských štátoch sa realizovali základné požiadavky na zabezpečenie ekologického odpadového hospodárstva, aj keď ešte stále existujú problémy v niektorých krajinách, najmä pokiaľ ide o vytvorenie úplnej infraštruktúry odpadového hospodárstva. Zároveň existujú veľké rozdiely v uplatňovaní hierarchie odpadového hospodárstva a využití odpadov ako zdroja.

Úroveň recyklovania/zhodnocovania je rozdielna, pokiaľ ide o odpady vo všeobecnosti a vzhľadom na rôzne toky odpadov. Zvýšenie miery recyklácie a zhodnocovania za uplynulé roky vyplýva čiastočne z realizácie požiadaviek smerníc o recyklácii a čiastočne je výsledkom vnútroštátnych politík v oblasti odpadového hospodárstva (týkajúcich sa stavebných odpadov a odpadov z demolácií a biologických odpadov). Stále však existuje obrovský nevyužitý

recyklačný potenciál, pričom viac ako polovica existujúcich zdrojov obsiahnutých v odpadoch zostáva úplne nevyužitá[3].

Politika predchádzania vzniku odpadov nebola doteraz účinná, v jej rámci sa zaznamenali iba obmedzené a cielené aktivity členských štátov, ale žiadne rozsiahle jednotné politiky. Príčinou tejto situácie môže byť obmedzená orientácia starej rámcovej smernice o odpadoch na predchádzanie vzniku odpadov a zmení sa, keď nadobudnú účinnosť podmienky prepracovanej smernice[4].

4. SMERNICA 91/689/EHS O NEBEZPEČNOM ODPADE

V smernici sa uvádza presná a jednotná definícia nebezpečného odpadu a cieľom tejto smernice je zabezpečiť ekologické nakladanie s týmto druhom odpadu. V súvislosti s nakladaním s nebezpečným odpadom sú povinné mnohé kontroly, okrem tých, ktoré sú stanovené v rámcovej smernici o odpadoch, vrátane požiadavky možného zistenia pôvodu, zákazu zmiešania nebezpečného odpadu s inými druhmi odpadu, oznámenia Komisii o odpadoch, ktoré prejavujú nebezpečné vlastnosti, ale nie sú uvedené ako nebezpečné.

Odpovede členských štátov neboli v niektorých prípadoch dostatočne presné, aby bolo možné jasne uviesť, či smernica bola riadne vykonaná. Predovšetkým existujú pochybnosti týkajúce sa presadzovania zákazu zmiešania a príslušných výnimiek z tohto zákazu a požiadaviek súvisiacich s povolením. Niektoré členské štáty nezabezpečili pravidelné kontroly. Takisto existujú obavy týkajúce sa požiadaviek na podávanie správ zo strany výrobcov. Zistil sa jeden prípad chýbajúcich jasných pravidiel týkajúcich sa balenia a označovania nebezpečného odpadu, ktorý je nevyhnutné ďalej sledovať.

5. SMERNICA 75/439/EHS O ZNEŠKODŇOVANÍ ODPADOVÝCH OLEJOV

Cieľom smernice o odpadových olejoch je aproximácia právnych predpisov členských štátov a vytvorenie jednotného systému zberu, nakladania, uloženia a zneškodnenia odpadových olejov s cieľom chrániť životné prostredie pred škodlivými vplyvmi spôsobenými vypúšťaním, uložením alebo nakladaním s uvedenými olejmi. V smernici sa ukladá členským štátom povinnosť vytvoriť systémy registrácie, povolenia a dohľadu nad činnosťami súvisiacimi so spracovaním alebo nakladaním s odpadovými olejmi. Pri nakladaní s odpadovými olejmi má najvyššiu prioritu regenerácia, potom spaľovanie, zničenie, kontrolované uloženie alebo zneškodnenie.

Všetky členské štáty transponovali túto smernicu do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Z odpovedí členských štátov vyplýva, že sa uplatňujú primerané povoľovacie a kontrolné mechanizmy s cieľom zabrániť negatívnym vplyvom nakladania s odpadovými olejmi na životné prostredie a zdravie. Z praxe v oblasti nakladania s odpadovými olejmi však vyplýva, že smernica nepriniesla očakávané výsledky, pokiaľ ide o podporu regenerácie odpadových olejov: napriek zákonnej povinnosti podporovať regeneráciu bolo najrozšírenejšou možnosťou v EÚ spaľovanie. Komisia v tejto súvislosti začala mnoho konaní o porušení. Komisia ďalej analyzovala tento vývoj, z ktorého vyplýva, že regenerácia nie je ekologicky a ekonomicky výhodnejšia ako spaľovanie. Na základe uvedenej skutočnosti boli

[3] European Atlas of Secondary Raw Materials, 2004 Status Quo and Potentials, január 2008, Prognos.
[4] Smernica 2008/98/ES o odpade, Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3.

stiahnuté prípady porušenia týkajúce sa uvedenej otázky a revidovaná rámcová smernica o odpadoch neukladá absolútnu prioritu regenerácii, ale zároveň povoľuje tým krajinám, ktoré chcú podporovať regeneráciu, aby nariadili, že s odpadovými olejmi sa má naďalej nakladať týmto spôsobom.

6. SMERNICA 86/278/EHS O SPLAŠKOVÝCH KALOCH

Smernica o splaškových kaloch bola prijatá pred 20 rokmi s cieľom regulovať správne použitie splaškových kalov v poľnohospodárstve a predísť ich škodlivým účinkom na pôdu, vegetáciu, zvieratá a človeka.

S opatreniami, ktoré prijali členské štáty, a uvedenou praxou v oblasti vykonávania nesúvisia žiadne problémy týkajúce sa vykonávania. Existujú však signály upozorňujúce na to, že smernica je možno príliš obmedzená, pokiaľ ide o pôsobnosť, a chýba jej náročnosť. Od jej prijatia niektoré členské štáty ustanovili a zaviedli prísnejšie limitné hodnoty týkajúce sa ťažkých kovov a určili požiadavky týkajúce sa ďalších znečisťujúcich látok. Prostredníctvom prebiehajúceho hodnotenie vplyvu, ktoré vykonáva Komisia, sa zistí, či je potrebné uplatniť prísnejšie opatrenia a preskúma sa možnosť rozšíriť pôsobnosť smernice na ostatné druhy kalov a iné použitie ako v poľnohospodárstve.

7. SMERNICA 94/62/ES O OBALOCH A ODPADOCH Z OBALOV

Cieľom smernice o obaloch je harmonizovať vnútroštátne právne predpisy s cieľom predísť vplyvu obalov a odpadov z obalov na životné prostredie alebo ho obmedziť a zabezpečiť fungovanie vnútorného trhu. Obsahuje ustanovenia týkajúce sa predchádzania vzniku odpadov z obalov, zhodnocovania a recyklácie odpadov z obalov a opakovaného použitia obalov. V smernici sa stanovujú ciele v oblasti recyklácie a zhodnocovania, členským štátom sa ukladá povinnosť zaviesť systémy na zber odpadov z obalov a uvádzajú sa minimálne požiadavky, ktoré musia splniť všetky obaly, aby sa mohli použiť na trhu Spoločenstva.

Všetky členské štáty riadne transponovali uvedenú smernicu a celková úroveň jej vykonávania je uspokojivá. V roku 2009 sa nezačali žiadne konania o porušení.

Výsledkom uplatňovania smernice je pozitívny vplyv na životné prostredie vyplývajúci zo stabilnej úrovne recyklácie a zhodnocovania odpadov z obalov[5]. Počas skúmaného obdobia 2004 – 2006 sa zvyšovalo množstvo vytvoreného odpadu z obalov (čiastočne na základe rozšírenia EÚ v roku 2004), pričom úroveň recyklácie a zhodnocovania zostala konštantná, iba s miernym celkovým znížením. V roku 2006 osem členských štátov nedosiahlo jeden alebo viac povinných cieľov v oblasti recyklácie/zhodnocovania. V celej EÚ sa vykonávali systémy separovaného zberu odpadu z obalov, aj keď s rozdielnou úrovňou efektívnosti, a v stredobode záujmu všetkých členských štátov bola informovanosť spotrebiteľov týkajúca sa nevyhnutnosti ekologického hospodárenia s obalmi a odpadmi z obalov. Niektoré zainteresované strany však spochybnili vykonávanie a uplatňovanie základných požiadaviek v praxi a podnietili dôkladnejšiu kontrolu situácie zo strany Komisie.

---

[5] Pozri: 2006 Správa Komisie o vykonávaní smernice 94/62/ES, SEK(2006) 1579, http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/report.htm.

Pokiaľ ide o vplyv smernice na vnútorný trh, v posledných rokoch sa uskutočnili právne rozpravy medzi Komisiou a členskými štátmi týkajúce sa zlučiteľnosti vnútroštátnych opatrení prijatých na zníženie vplyvu obalov z nápojov na životné prostredie a množstva odpadu, ktoré tým vzniká, s právnymi predpismi vnútorného trhu. Kým ich celkový cieľ sa často odôvodňuje ekologickými aspektmi, niektoré vnútroštátne opatrenia presahujú nevyhnutnú úroveň a hrozí, že budú neprimerane brániť použitiu nápojov a ich obalov a ich umiestneniu na trh. V rámci predchádzania ďalším problémom na vnútornom trhu a znižovania počtu právnych rozpráv s členskými štátmi Komisia prijala oznámenie s názvom Nápojové obaly, systémy zálohovania a voľný pohyb tovaru, v ktorom sa uvádza stručný prehľad nájdených a doteraz vypracovaných riešení[6].

8. SMERNICA 1999/31/ES O SKLÁDKACH ODPADOV

Cieľom smernice o skládkach odpadov je predchádzať vzniku možných nepriaznivých účinkov skládok odpadov na životné prostredie, najmä na povrchové vody, podzemné vody, pôdu, vzduch a zdravie ľudí, alebo znížiť tieto nepriaznivé vplyvy. Ustanovuje prísne technické požiadavky týkajúce sa skládok odpadu, osobitné požiadavky týkajúce sa prijatia odpadu na skládku a uvádza kategórie skládok v závislosti od predpokladaného odpadu, ktorý sa tam bude ukladať. Smernica ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby príslušné vnútroštátne orgány vydali povolenie na prevádzku skládky odpadu. Jedno z hlavných ustanovení obsahuje ciele týkajúce sa postupného odvedenia biologicky odbúrateľného komunálneho odpadu zo skládok odpadu s cieľom znížiť emisie metánu, a zároveň technické požiadavky týkajúce sa zachytávania a úpravy skládkového plynu.

Vykonávanie smernice o skládkach odpadov v praxi je naďalej veľmi neuspokojivé a je nevyhnutné veľké úsilie na zlepšenie tejto situácie. Desať rokov od prijatia smernice nie všetky členské štáty uvádzajú, že transponovali a vykonali všetky jej ustanovenia a Komisia naďalej začína veľký počet konaní o porušení proti členským štátom, ktoré sa týkajú zlej transpozície alebo vykonávania týchto právnych predpisov.

Komisii denne doručia mnoho sťažností týkajúcich sa nelegálnych skládok, ktorým chýba povolenie nevyhnutné podľa právnych predpisov EÚ o odpadoch a ktoré majú vážny nepriaznivý vplyv na životné prostredie a ohrozujú ľudské zdravie. Uvedené sťažnosti odrážajú všeobecný a trvalý charakter vážnych nedostatkov v oblasti vykonávania vo veľkej časti EÚ. V sledovaných prípadoch členské štáty často dlho tolerovali vážne nedostatky a nezabezpečili, aby sa nelegálne činnosti skončili a boli potrestané[7]. Mnoho skládok odpadov nespĺňa požiadavky tejto smernice a existuje skutočné riziko, že prevažná väčšina členských štátov nesplní lehotu stanovenú na 16. júla 2009, v rámci ktorej je nevyhnutné zabezpečiť, aby neštandardné skládky odpadu, ktoré existovali pred zavedením tejto smernice, spĺňali jej požiadavky (pokiaľ sa konkrétne neodchyľujú). Iba deväť členských štátov uvádza, že splnilo ciele roka 2006 týkajúce sa odvádzania biologicky odbúrateľného komunálneho odpadu zo skládok a zdá sa, že zachytávanie skládkového plynu je nedostatočné.

---

[6] Ú. v. EÚ C 107, 9.5.2009, s. 1 (pozri: http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/goods/deposit_systems_en.htm).

[7] Pozri: Commission staff working document on implementing European Community Environmental Law (Pracovný dokument útvarov Komisie o vykonávaní práva Európskeho spoločenstva o životnom prostredí), SEK (2008) 2876, 18.11.2008, s. 12.

Zdá sa, že tento problém je naliehavý v krajinách EÚ 10, kde je ukladanie odpadu na skládku hlavnou možnosťou, keďže žiadna iná alternatívna infraštruktúra odpadového hospodárstva nie je k dispozícii. Napriek rýchlemu pokroku, ktorý tieto krajiny dosiahli v súvislosti so zatváraním neštandardných skládok, je nevyhnutné veľké úsilie na zabezpečenie úplného súladu.

V roku 2009 sa proti členským štátom začalo trinásť konaní o nesúlade a jedenásť konaní o zlom uplatňovaní súvisiacich so smernicou o skládkach odpadov. Komisia, vzhľadom na to, že členské štáty systematicky riadne nevykonávali právne predpisy EÚ v oblasti odpadov, prijala strategický prístup. Začali sa konania o takzvanom horizontálnom porušení a súdne konania týkajúce sa chýbajúcej vnútroštátnej infraštruktúry a účinných opatrení na presadzovanie právnych predpisov. Na doplnenie sa použilo mnoho jednotlivých prípadov. Uvedený prístup umožňuje riešiť problémy na viacerých miestach, ako keby stredobodom pozornosti boli len jednotlivé skládky odpadu.

9. SMERNICA 2002/96/ES O ODPADE Z ELEKTRICKÝCH A ELEKTRONICKÝCH ZARIADENÍ

Množstvo odpadu z elektrických a elektronických zariadení v EÚ sa v súčasnosti odhaduje na 8,3 – 9,1 mil. ton ročne, pričom podľa súčasných odhadov sa do roku 2020 zvýši na približne 12,3 mil. ton. Preto je v tejto oblasti nevyhnutné kontrolované odpadové hospodárstvo na základe množstva a často nebezpečnej povahy tohto odpadu, ale tiež preto, lebo obsahuje cenné zdroje. Cieľom smernice o odpade z elektrických a elektronických zariadení je znížiť vplyv zneškodňovania tohto druhu odpadu na životné prostredie a optimalizovať jeho zber, opakované použitie, recykláciu a zhodnocovanie v rámci prísnych environmentálnych a zdravotných noriem. Hlavní obchodní partneri EÚ nasledujú európsky príklad a uplatňujú podobné právne predpisy (napr. Čína, Kórea, Japonsko, niektoré štáty USA).

Napriek existencii smernice sa uvádza, že len s jednou tretinou odpadu z elektrických a elektronických zariadení v Spoločenstve sa nakladá primerane. Zvyšné dve tretiny sa ukladajú na skládky a prípadne na neštandardné skládky odpadov v EÚ alebo mimo nej. Naďalej je rozšírené nelegálne obchodovanie s odpadom z elektrických a elektronických zariadení do krajín, ktoré nepatria do EÚ. Výrobky, s ktorými sa zaobchádza neprimerane, sú veľkým rizikom pre životné prostredie a zdravie. Cieľ, ktorý stanovuje vyzbierať 4 kg odpadu na osobu za rok, nezohľadňuje primerane situáciu v jednotlivých členských štátoch a v roku 2006 ho nesplnilo päť členských štátov (dva ďalšie o tom nepodali správu). Všetkých desať cieľov týkajúcich sa recyklácie splnilo len päť členských štátov a deväť cieľov týkajúcich sa zhodnocovania len štyri členské štáty. V roku 2009 sa začalo konanie o porušení proti štrnástim členským štátom za nedodržanie smernice o odpadoch z elektrických a elektronických zariadení a proti jednému členskému štátu za nepodanie správy. Takisto sa riešilo osem prípadov porušenia za nedodržanie príslušnej smernice o obmedzení používania určitých nebezpečných látok.

V decembri 2008 Európska komisia navrhla prepracovať smernicu o odpadoch z elektrických a elektronických zariadení s cieľom riešiť niektoré nedostatky týkajúce sa vykonávania, vyriešiť rýchlo sa zvyšujúci tok odpadu z uvedených výrobkov a podporiť vynútiteľnosť tohto právneho predpisu.

10. SMERNICA 2000/53/ES O VOZIDLÁCH PO DOBE ŽIVOTNOSTI

Cieľom smernice 2000/53/ES o vozidlách po dobe životnosti[8] je predchádzať vzniku odpadu z vozidiel a zvýšiť opakované použitie, recykláciu a iné formy spätného získavania vozidiel po dobe životnosti a ich súčiastok. Stanovuje požiadavky týkajúce sa spracovania a podporuje navrhovanie vozidiel umožňujúce ich budúcu recykláciu. Podrobné informácie týkajúce sa vykonávania tejto smernice sa uvádzajú v osobitnej správe Komisie.

Členské štáty informovali o celkom dobrej úrovni formálneho vykonávania smernice. Všetky členské štáty prijali opatrenia na transponovanie smernice a na vytvorenie systému odpadového hospodárstva nevyhnutného podľa právnych predpisov, ale niektoré ustanovenia smernice sa ešte netransponovali úplne alebo správne.

Pokiaľ ide o presadzovanie právnych ustanovení v praxi, členské štáty poskytli viac informácií ako v predchádzajúcom období, ale je naďalej problematické na základe správ jednotlivých štátov zhodnotiť, ako systémy hospodárenia s vozidlami po dobe životnosti fungujú v praxi. Zo stále veľkého počtu konaní o porušení, ktoré začala Komisia, vyplýva, že praktické vykonávanie ešte stále nedosiahlo prijateľnú úroveň: v roku 2009 sa prerokúvalo deväť prípadov nedodržiavania ustanovení smernice vrátane hlavných definícií a zásad (napr. definície vozidla po dobe životnosti alebo povinnosti odovzdať vozidlo po dobe životnosti oprávnenému zariadeniu na spracovanie). Takisto sa začali riešiť prípady týkajúce sa nepredloženia správy o vykonávaní zo strany členských štátov.

V roku 2008 sa po prvýkrát vykázala úroveň opakovaného použitia, recyklácie a spätného získavania dosiahnutá v roku 2006. Z 25 správ doručených Komisii vyplýva, že v roku 2006 deväťnásť členských štátov splnilo cieľ týkajúci sa opakovaného použitia/recyklácie na 80 % a len trinásť členských štátov splnilo cieľ týkajúci sa opakovaného použitia/spätného získavania na 85 %[9], tento výsledok však nie je uspokojivý. Komisia písomne požiadala členské štáty, ktoré nesplnili uvedené ciele, o vysvetlenie.

11. NARIADENIE RADY (EHS) Č. 259/93 O KONTROLE A RIADENÍ POHYBU ZÁSIELOK ODPADOV

Nariadením Rady (EHS) č. 259/93 o kontrole a riadení pohybu zásielok odpadov sa do právnych predpisov Spoločenstva zavádza Bazilejský dohovor o riadení pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní z roku 1989. Organizuje dohľad a kontrolu zásielkových odpadov v Spoločenstve a mimo neho tak, aby Spoločenstvo ako celok mohlo zneškodňovať svoj vlastný odpad a takisto jednotlivé členské štáty mohli splniť tento cieľ vzhľadom na geografické podmienky a nevyhnutnosť vybudovať osobitné zariadenia na spracovanie určitých druhov odpadu. Povinnosť podať správu, uvedená v Bazilejskom dohovore a v smernici o kontrole a riadení pohybu zásielok odpadov, sa týka zásielok nebezpečného odpadu (odpad uvedený na zelenom zozname nepodlieha povinnosti podávania správ).

V júni 2009 Komisia prijala správu o vzniku, spracovaní a cezhraničnej preprave nebezpečného odpadu a iných druhov odpadu v členských štátoch na obdobie rokov 2001 – 2006, z ktorej vyplýva:

---

[8] Ú. v. ES L 269, 21.10.2000, s. 34.

[9] Pozri: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/waste/data/wastestreams/elvs.

- množstvo nebezpečného odpadu, ktorý vznikol v krajinách EÚ 15, sa zvýšilo o 22 % v období od roku 2001 do 2005 (t. j. približne 4 % nárast ročne), kým množstvo odpadu, ktorý vznikol v krajinách EÚ 25, nevykazovalo osobitné zmeny;

- preprava nebezpečného odpadu z alebo do krajín EÚ 15 sa v roku 2005 zdvojnásobila a dosiahla 5,4 mil. ton (z EÚ 15) a 3,5 mil. ton (do EÚ 15);

- približne 85 % (40 mil. ton) nebezpečného odpadu sa dopravilo na zhodnocovanie;

- 95 % odpadu prepraveného do EÚ 15 pochádzalo z EÚ 25 a krajín EFTA, kým len 1 % pochádzalo z krajín, ktoré nepatria do OECD;

- v roku 2005 sa podľa odhadov spracovalo v krajine pôvodu 90 % nebezpečného odpadu Spoločenstva;

- približne 90 % prepraveného nebezpečného odpadu zostalo v EÚ 15, kým 98 % zásielok odpadu z EÚ 15 sa v tomto období prepravilo do krajín EÚ 25 a EFTA.

Viac informácií o vykonávaní týchto právnych predpisov sa uvádza v správe Komisie na stránke: http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm.

Žiaľ, správy o nehodách a/alebo nezákonných zásielkach boli, okrem niekoľkých výnimiek, neprimerané, nejasné a pravdepodobne nezodpovedali realite. To je dôležitý bod pre budúce zlepšenie, pod podmienkou, že sa každý rok Komisii oznámi podstatný počet nezákonných zásielok, najmä pokiaľ ide o odpad z elektrických a elektronických zariadení a vozidiel po dobe životnosti.

12. OPATRENIA KOMISIE NA ZLEPŠENIE VYKONÁVANIA

V roku 2006 sektor životného prostredia zaznamenal približne jednu pätinu celkového počtu riešených prípadov týkajúcich sa nedodržiavania právnych predpisov Spoločenstva, ktoré sú predmetom prešetrovania Komisie, a tento sektor je naďalej sektorom s najvyšším počtom otvorených prípadov. Približne 10 % parlamentných otázok predložených Komisii sa týka životného prostredia a životné prostredie je hlavným predmetom 35 % petícií, ktorými sa zaoberá Výbor pre petície. Viac ako 20 % všetkých začatých konaní o porušení v oblasti životného prostredia sa týka právnych predpisov v oblasti odpadov.

Vo veľkej miere neuspokojivá situácia týkajúca sa vykonávania právnych predpisov Spoločenstva v oblasti odpadov vrátane pretrvávajúcich medzier vo vykonávaní spôsobila, že Komisia zamerala svoju pozornosť a začala mnohé činnosti na podporu zlepšenia uvedenej situácie.

Pravidelne sa vykonávajú kontroly dodržiavania predpisov a naďalej sa pravidelne začínajú konania o porušení predpisov týkajúcich sa odpadov. Na základe nového „horizontálneho“ prístupu Komisie k viacnásobným prípadom porušovania týkajúcich sa smernice o skládkach odpadov by malo byť možné riešiť širší rozsah prípadov v každom konaní, a tým urýchliť zákonné napravenie. Komisii pravidelne doručujú mnoho sťažností, petícií a listov od občanov, mimovládnych organizácií a iných inštitúcií EÚ, ktoré sú cenným zdrojom informácií o aktuálnom stave vykonávania právnych predpisov v oblasti odpadov. Informácie z týchto zdrojov sa overujú v korešpondencii medzi členskými štátmi a Komisiou, pričom

Komisia sa usiluje získať ďalšie informácie alebo upovedomiť vnútroštátne orgány o problémoch.

Komisia sa pravidelne a na rôznych úrovniach stretáva s členskými štátmi a zainteresovanými stranami vrátane vnútroštátnych expertov vo Výbore pre technické úpravy, stretnutí najvyšších zástupcov v oblasti životného prostredia, viacnásobných ad hoc stretnutí expertov a častých konzultácií zainteresovaných strán. Uvedené stretnutia, ktorých sa za rok uskutoční 20 – 30, umožňujú výmenu osvedčených postupov, diskusiu o otázkach týkajúcich sa vykonávania a ujasnenie právnych predpisov. Komisia vydala mnoho vykonávacích opatrení (rozhodnutia o komitológii), ktoré vysvetľujú právne predpisy a nezáväzné usmernenia týkajúce sa tiež odpadu z elektrických a elektronických zariadení, vozidiel po dobe životnosti, batérií, rámcovej smernice o odpadoch. Pravidelne sa poskytuje právny výklad, a ak je to potrebné, právne predpisy sa preskúmajú s cieľom aktualizovať ich vzhľadom na pokrok v oblasti odpadového hospodárstva (napr. prepracovanie rámcovej smernice o odpadoch, nariadenia o preprave odpadu, zoznamu odpadov, cieľov smernice o vozidlách po dobe životnosti, smernice o odpadoch z elektrických a elektronických zariadení a smernice o obmedzení používania určitých nebezpečných látok).

Komisia prijala k roku 2007 dodatočné opatrenia na zlepšenie vykonávania prostredníctvom začatia mnohých činností podporujúcich zladenie vrátane 36 podujatí na zvýšenie informovanosti a výmenu informácií, usmernení pre členské štáty a mnohých hlavných otázok týkajúcich sa právnych predpisov EÚ v oblasti odpadov, spoločných opatrení na presadzovanie predpisov a kontrolných činností v členských štátoch v úzkej spolupráci so sieťou IMPEL, zavedenia skúšobnej fázy poradného centra týkajúceho sa vykonávania právnych predpisov EÚ v oblasti odpadov. Naďalej sa konali stretnutia s členskými štátmi a zainteresovanými stranami. Vykonávajú sa ďalšie štúdie s cieľom preskúmať, ako v budúcnosti čo najlepšie riešiť problémy v oblasti vykonávania vrátane štúdie o realizovateľnosti zriadenia európskeho orgánu na monitorovanie a podporu vykonávania právnych predpisov v oblasti odpadov.

13. ZÁVERY

Aj keď sú právne predpisy Spoločenstva riadne transponované do vnútroštátnych právnych predpisov, niekedy však so značným omeškaním, nedostatočne primerané presadzovanie spôsobuje, že v praxi sa vo veľkej miere nedosahujú schválené ciele v oblasti ochrany životného prostredia. Vykonávanie a skutočné uplatňovanie právnych predpisov v oblasti odpadov v skúmanom období 2004 – 2006 je v mnohých oblastiach naďalej neuspokojivé. To potvrdzuje prechádzajúce zistenia, na základe ktorých Komisia zvýšila svoje úsilie pomáhať členským štátom pri lepšom vykonávaní. Zároveň je v súvislosti s kvalitou poskytovaných informácií nevyhnutná lepšia informovanosť, napríklad vo forme verejne dostupných monitorovacích ukazovateľov, ktoré môžu zjednodušiť dôkladnejšie prešetrovanie stavu vykonávania, účinnosť a efektívnosť právnych predpisov v oblasti odpadov v súlade s politikou Spoločenstva lepšej tvorby práva.

Ako vyplýva z veľkého počtu prípadov porušenia, situácia vykonávania v praxi je naďalej kritická, pokiaľ ide o rámcovú smernicu o odpadoch, smernicu o skládkach odpadov a nariadenie o preprave odpadov, kde je nevyhnutné koordinované úsilie na zladenie uvedenej situácie s právnymi predpismi. Je nevyhnutné prijať opatrenia na riešenie vážnych nedostatkov v oblasti infraštruktúry odpadového hospodárstva, veľkého počtu nelegálnych skládok odpadu v mnohých členských štátoch a veľkého počtu nelegálnych zásielok odpadov,

najmä odpadov z elektronických zariadení a vozidiel po dobe životnosti. Konkrétne sa odporúča, aby členské štáty a IMPEL, spolu s Komisiou, zintenzívnili svoje činnosti s cieľom prekonať nedostatky vo vykonávaní smernice o skládkach odpadov. Takisto výsledky vykonávania smerníc o odpade z elektrických a elektronických zariadení, obalov a vozidiel po dobe životnosti v rôznych členských štátoch nedosahujú schválené záväzné ciele a naďalej sa rieši mnoho prípadov porušenia.

Aj keď niektoré členské štáty zaznamenali pokrok, v mnohých krajinách je nevyhnutné veľké úsilie týkajúce sa vykonávania. Niektoré uvádzané problémy sú bežné najmä v krajinách, ktoré sa pripojili k Spoločenstvu v roku 2004 a v ktorých sa naďalej ukladá na skládky viac ako 90 % odpadu. Je nevyhnutné zintenzívniť úsilie na zladenie infraštruktúry odpadového hospodárstva s požiadavkami právnych predpisov Spoločenstva vrátane vytvorenia osobitných systémov zberu jednotlivých druhov odpadu, vzdelávania občanov, investícií do spracovania odpadu pred jeho konečným zneškodnením. Toto úsilie je zásadné, aby právne predpisy účinne chránili životné prostredie a ľudské zdravie.